

Turkse rechters en officieren van justitie gisteren op bezoek bij het gerechtshof in Amsterdam. Ze maakten foto's omdat ze het „apart” vonden dat achter de rechters een modern doek hangt, en niet een foto van de koningin. (Foto's Roger Cremers)

Turken verbazen zich over 'primitief' gerechtshof

Turkse rechters en officieren krijgen cursus hoger beroep

Rechters en officieren van justitie uit kandidaat EU-lid Turkije volgen een Europese cursus recht in hoger beroep. Gerechtshoven moeten de Turkse Hoge Raad ontlasten.

Door onze redacteur
AHMET OLGUN

AMSTERDAM, 13 DEC. De slaap slaat toe bij de Turkse rechters en officieren van justitie. Als de Amsterdamse rechter elenlange stukken uit het strafdossier aan de verdachte voorhoudt, dutten sommige Turkse magistraten tijdelijk in. Na drie uur procederen sluit de rechter deze drugszaak in hoger beroep af. „Ik had in-tussen wel veertig zaken kunnen afhandelen”, zegt een rechter uit het Turkse Kirsheir.

Zestien leden van de Turkse magistratuur brengen deze week werkbezoeken aan Nederlandse gerechtshoven. Ze worden door de Raad voor de rechtspraak opgeleid. De magistraten moeten op hun beurt duizend collega's en nog meer staf-

medewerkers gereedmaken voor gerechtshoven, die in juni worden ingesteld in Turkije. De hoven moeten de kwaliteit van de Turkse rechtspraak verbeteren, en in de toekomst wellicht ook Europese regels kunnen toepassen.

Als de verdachte is afgevoerd uit de Amsterdamse zittingszaal, halen de Turkse raadsheren hun digitale camera's tevoorschijn. „De opstelling in de zaal is apart”, zegt een van hen voordat zijn flits afgaat. In een Turkse zittingszaal wordt de muur achter de rechters versierd door een foto én een wijze leuze van Atatürk, de stichter van de Turkse staat. Hier hangt een modern doek aan de muur. De foto van koningin Beatrix hangt ergens uit het zicht.

„Hebben jullie een verborgen systeem om alles wat hier wordt gezegd vast te leggen?”, vraagt een hoofdofficier van justitie uit de regio Antalya. Hij zag de griffier zo nu en dan iets krassen met de pen. „Zij kan onmogelijk alles hebben genotuleerd”, merkt hij op. „Alles wat relevant is, wordt opgenomen in een ver-

slag”, verzekert de Nederlandse rechter. „Wat primitief”, becommentarieert een Turkse rechter buiten. „Zelfs wij werken met computers in de zittingszaal.”

De rechter uit Kirsheir moet lachen om de „ironie” in zijn leven. Hij kon studeren met het geld dat zijn vader als gastarbeider verdiende in Nederland. „Nu ben ik even in Nederland om me als rechter verder te ontwikkelen.”

Turkije koos voor Nederlandse aanpak

Verskillende landen wilden leiding geven aan het gezamenlijke project van Turkije en de Europese Commissie om de Turkse appèlrechtspraak op te bouwen.

Turkije koos voor de Nederlandse aanpak. Sinds een jaar geeft de Nederlandse Raad voor de Rechtspraak leiding aan het omvangrijke projecten waarbij twintig gerechtshoven en duizenden rechters, aanklagers en stafmedewerkers zijn gemoeid. De gerechtshoven moeten uiteindelijk

Vice-president Peter Ingelse van het gerechtshof Amsterdam is sinds een jaar belast met het hervormen van de Turkse rechtspraak. Hij moet de appèlrechtspraak helpen opbouwen. Door middel van seminars en lezingen probeert hij zoveel mogelijk Turkse collega's de kneepjes van het behandelen van een zaak in hoger beroep bij te brengen. „De gerechtshoven moeten de kwaliteit van de

de kwaliteit van de Turkse rechtspraak verbeteren. Het project is een zogenaamd Twinning-project. Daarbij wordt een instelling in een lidstaat van de Europese Unie gekoppeld aan een organisatie in een kandidaat-lidstaat, zoals bijvoorbeeld Turkije. Zo wil de Europese Commissie kandidaat-lidstaten ondersteunen bij administratieve en institutionele versterking die nodig is voor het uitvoeren van Europese regelgeving in de toekomst na een mogelijk Turkse toetreding.

Turkse rechtspraak opkrikken naar Europees niveau”, zegt Ingelse. In de opleiding passen Ingelse en rechtsgeleerden die hij laat overkomen uit Nederland, Duitsland, Frankrijk en Zweden „de Europese benadering van hoger beroep” en „het 'fair trial'-principe” toe in de opleiding.

De Turkse rechters en aanklagers benadrukken dat dit project van de Europese Commissie niet betekent dat de Turkse rechtspraak tekort zou schieten of zou achterblijven bij die in Europa. Het instellen van de gerechtshoven is meer een technische aanpassing van het bestaande systeem, zegt rechter Murat Karadag.

Het Turkse systeem doet wat Karadag betreft niet onder voor het Nederlandse. Het nieuwe procesrecht is afgekeken van het Duitse, zegt de rechter. Sindsdien zijn de Turkse straffen verzward, om potentiële delinquenten af te schrikken. Zat een veroordeelde voorheen 'slechts' eenderde van zijn straf uit, nu moet tweederde van de straf worden vol-

bracht. „Net als in Duitsland en Nederland.”

Karadag meent dat de rechten van een verdachte in het Turkse systeem zelfs beter zijn gewaarborgd dan in Nederland. Hij zegt dat de hoge proceskosten veel Nederlanders zullen weerhouden om hun recht te halen bij een hogere rechter. „In Turkije heb je geen dure advocaat nodig om je gelijk te zoeken.”

Karadag en Ingelse zijn het er wel over eens dat de gerechtshoven de kwaliteit van de rechtspraak in Turkije ten goede zullen komen. De 250 rechters van de Hoge Raad behandelen alle zaken in hoger beroep, zo'n 500.000 per jaar. Daardoor komen ze niet toe aan hun echte taak: controleren of de lagere rechters de wetten juist toepassen. Door het afrappen van dossiers kunnen de hoge rechters onmogelijk eenheid brengen in de rechtspraak, vindt Ingelse. „Je krijgt niet alleen verschillende uitspraken bij vergelijkbare dossiers, ook de motivering van de uitspraak wordt verwaarloosd. Die motivering is een 'must'. Zo geeft het hoogste college uitleg hoe het de wetten interpreteert en toepast. Die rechtspraak moet transparant zijn.”